

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Η ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΝΗ ΤΕΧΝΗ εὐχαριστεῖ θερμὰ τὶς ἐφημερίδες καὶ τὰ περιοδικὰ πού τὴν ἀναγγεῖλανε καὶ πού μίλησαν καλὰ γι' αὐτὴ.

ΕΝΑ ΑΛΗΘΙΝΑ μεγάλο καλλιτεχνικὸ γεγονός θὰ εἶναι ἡ Δελφικὸς ἑορτὴς πού ἐτοιμάζει ὁ ποιητὴς Ἄγγελος Σικελιανὸς γιὰ τὸν Μάιο.

Τὸ φυλλάδιο πού κυκλοφόρησε γιὰ τὶς ἑορτὲς μᾶς δίνει τὴν εὐχαρίστηση νὰ διαβάσουμε μιὰ ὀραία σελίδα λυρικῆς πρόζας τοῦ Σικελιανοῦ, τοῦ θαυμασίου αὐτοῦ τεχνίτη.

«Θέλοντας νὰ τοποθετήσωμε» λέγει ὁ Σικελιανός, «μιὰ πνευματικὴ πράξι, σ' ἓνα ἀγνὸ δυναμομετρικὸν ἐπίπεδο, ἀφοῦ πρώτα, γιὰ νὰ τὴ διαφωτίσουμε ἐσωτερικὰ μαζὺ καὶ ἱστορικὰ, ἀκολουθήσαμε τὴν πλήρη μέθοδο πού μᾶς ἐκληρονόμησεν ἡ Ἀρχαία ἢ Ὀρφικὴ παράδοση, στοὺς τρεῖς τῶν τρόπων—πού εἶνε ὁ ἐπιστρεπτικός, ὁ προνοητικός καὶ ὁ ἐράσμιος—, ζητώντας ἔπειτα ἓνα στίβον ἱκανὸν γιὰ νὰ τὴν περικλείσει στὴν ὁλότητά της, σταματήσαμε στὸν ἄγιο στίβο τῶν Δελφῶν.....»

«... Τὸν διαλέξαμε, γιατί ἀπολύτως λυτρωμένος ἀπ' τὸ χρόνο, ἀπὸ κάθε αἰτία διχογνωμίας καὶ ἀρρυθμίας, καὶ κρατώντας μοναχὰ τὸ ἀντίφεγγο μιᾶς κεντρικῆς πνευματικῆς κληρονομίας, ὅπου μοιάζει νᾶνε κάθετη στὴ γῆν ἀκέρια, ἐπροσφερόνταν ἀπὸ μοναχὸς του στὴν καθολικότητα καὶ τὴ σαφήνεια τοῦ σκοποῦ μας».

Σύγχρονα μὲ τὶς ἑορτὲς θὰ γίνεῖ μιὰ ἔκθεσις ἑλληνικῆς βιοτεχνίας — ὕφαντά, χαλιά, κεντήματα, ξυλόγλυπτα, ἀγγειοπλαστικά, χάντρινα.

Ἡ ἑορτὴς περιλαμβάνουν παράσταση τοῦ «Προμηθεά Δεσμώτη» στὸ ἀρχαῖο θέατρο, μὲ ἀρχαῖκὴ μουσικὴ (τὸ θέατρο μπορεῖ νὰ χωρέσει 2000 θεατὲς), χοροὺς ἀρχαίους κανονισθέντες ἀπὸ ἀνάγλυφα καὶ ἀγγεῖα, γυμναστικούς ἀγῶνας στὸ στάδιο, ἑλληνικὴ ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ, τραγούδια κλέφτικα· καὶ χοροὺς ἐθνικούς πού θὰ τοὺς χορέψουνε ποιμένες τοῦ Παρνασσοῦ· ἐπίσκεψι τῶν ἀρχαίων ἑρεπίων κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ ἐξηγοῦνται καὶ θὰ ἐξιστοροῦνται αὐτὰ στοὺς ἐπισκέπτες ἀπὸ ἀρχαιολόγους δικούς μας καὶ ξένους.

Ἡ μετάφρασις τοῦ «Προμηθεά Δεσμώτη» πού θὰ παιχθεῖ εἶναι τοῦ ποιητῆ Γρουπάρη.

Ἄς προσθέσωμε ὅτι ἡ ἑορτὴς αὐτὲς πού συνδυάζουν τὶς ἀναμνήσεις τοῦ ἀρχαίου ἑλληνισμοῦ μὲ τὸν σημερινὸ ἑλληνισμὸ ἀνήκουν στὴν δράσι πού ἀγαπᾶμε καὶ στὴν ἐξάπλωσι τῆς ὁποίας προσπαθοῦμε νὰ συντελέσωμε — δράσι μὲ σκοπὸ νὰ δυναμώνει τὴν ἐθνικὴ συνείδησι, νὰ δυναμώνει τὴν ἀφωσίωσι στὴν ἑλληνικὴ πατρίδα.

ΤΑ ΓΑΛΛΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ πενθοῦν τὸν θάνατο τοῦ σημαίνοντος ποιητῆ καὶ θεατρικοῦ συγγραφέα Jean Richerpin.

Τόσο τὸ ποιητικὸ ὅσο καὶ τὸ πεζὸ του ἔργο ἐπιβεβαιώνουν μὴ γερῆ κλασικὴ μόρφωση καὶ μὴ ιδιοσυγκρασίαν ὀρμητικῆν.

Τὰ πιὸ ὀνομαστά του ἔργα εἶναι στὴν ποίησι: la Chanson des Gueux (1876), la Mer (1886), les Glas (1922). Στὸ θέατρο: Nana-Sahib (1883) Par le Glaive (1892), le Chemineau (1897).

Διαρκούντος τοῦ μεγάλου πολέμου συνέγραψε μὴ συλλογὴ ποιημάτων στὰ ὁποῖα βρίσκεται καὶ ἓνα του ποίημα τιλοφορούμενο: Aux Latins, ποῦ οἱ πρῶτοι του στίχοι κυρίως εἶναι ἓνας ἕμνος στὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα.

Ὁ Jean Richerpin γεννήθηκε τὸ 1849· ἐξελέγη ἀκαδημαϊκὸς τὸ 1908.

Ἡ ΔΙΑΒΑΣΗ ἀπὸ τὴν πόλιν μας τοῦ Ραμπιντρανάθ Ταγκόρ μᾶς ἄφησε τὶς καλλίτερες ἐντυπώσεις.

Διάφοροι δημοσιογράφοι τρέξαν νὰ τοῦ πάρουν συνέντευξιν, ἓνα σωρὸ περιέργοι τὸν κύταζαν στὸ πέρασμά του μὲ ὕφος ἀπορίας, ὀλόκληρος ὁ τύπος πανηγύρισε τὸ εὐχάριστο γεγονός, δεξιώσεις καὶ ἐπισκέψεις ἔγιναν, προσφωνήσεις καὶ λόγοι εἰπώθηκαν, κόσμος πολὺς — πάρα πολὺς — συγκεντρώθηκε νὰ τὸν ἀκούσει. Ἀναμφιβόλως ὁ φιλόσοφος Ἰνδὸς θὰ ἔφυγε κατενθουσιασμένος ἀπὸ τὶς ἐκδηλώσεις καὶ τὴ λατρεία τῶν θαυμαστῶν. Μὲ τὴ διαφορὰ πὺς αὐτὰ ποῦ διδάσκει καὶ μιλᾷ δύσκολα τὰ καταλαβαίνουν τὰ πλήθη — τόσο δύσκολα ὅσο εὐκόλα τὰ παρεξηγοῦν. Ὡστόσο ὁ Ραμπιντρανάθ Ταγκόρ εἶναι ἄξιος ἐχτίμησις καὶ συμπάθειας, γιὰτὶ ἀνίκει καὶ αὐτὸς στὴ χορεία τῶν οὐτοπιστῶν ἐκείνων ἰδεολόγων, ποῦ κατηνάλωσαν τὸ περισσότερον μέρος τῆς ζωῆς τους μὲς στοὺς ὀραίους ὀραματισμοὺς καὶ τὶς ἀνεκπλήρωτες ἐπαγγελίες.

ΜΕΤΑΞΥ τῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς ποῦ σχηματίσαν τὰ Messages d'Orient γιὰ νὰ ὑποδεχθῆ τὸν Ραμπιντρανάθ Ταγκόρ, μὲ ἀπορία εἶδαμε νὰ λείπει τὸ ὄνομα τοῦ Καβάφη. Σὲ πολλοὺς μὰ π ἄ ρ α π ο λ λ ο ὕ ς, τὸ πρᾶγμα ἔκαμε κακίστη ἐντύπωση.

Ὁ μεγάλος Ἕλλην ποιητὴς ἦταν ὁ ἐνδεδειγμένος γιὰ τὴν δεξιῶση τοῦ μεγάλου Ἰνδοῦ ποιητῆ.

Πολὺ ἀλλόκοτη παρῴλεια τῶν Messages d'Orient.

ΣΤΟ LIBRE (Ὁκτωβρίου-Νοεμβρίου 1926) τοῦ κ. Ρουσσὲλ ὑπάρχει μὴ σύντομη κριτικὴ γιὰ τὸν «Προσκυνητὴ τῆς Σιωπῆς καὶ τῆς Λήθης» τοῦ κ. Γ'. Βρισμιτζάκη. Ἡ κριτικὴ αὕτη εἶναι πρόχειρα καὶ βιαστικὰ γραμμένη· ἔτσι φαίνεται τοῦλάχιστον· καὶ

χάριν τοῦ κ. Ρουσσέλ, ἔτσι τὸ ἐλπίζουμε. Ἄν διάβαζε προσεκτικὰ τὸ βιβλίον τοῦ κ. Βρισμιτζάκη δὲν θὰ μᾶς ἔλεγε τὸ ἄτοπον ποῦ ὁ κ. Βρισμιτζάκης πρέπει νὰ μορφώσει ὕφος. Τὸ χαρακτηριστικὸ τοῦ κ. Βρισμιτζάκη εἶναι ποῦ ἔχει ὕφος μορφωμένο. Ἡ παρατήρηση τοῦ κ. Ρουσσέλ γιὰ τὸ «φύλλωμα» εἶναι παιδαριώδης. Ἐννοεῖται ποῦ τὴν σκιά θὰ τὴν δώσουν οἱ κλάδοι τοῦ δένδρου οἱ ὁποῖοι ἔχουν φύλλα· ὅταν μιλεῖ γιὰ σκιά ὁ κ. Βρισμιτζάκης αὐτὸ ἐννοεῖ, καὶ κάθε λογικὸς ἀναγνώστης αὐτὸ καταλαβαίνει. — Τὸ ἔργον τοῦ κ. Βρισμιτζάκη εἶναι συμβολικὸ καὶ ποιητικόν. Καὶ ἔχει τὴν ἀληθοφάνεια ποῦ ἀρμόζει σὲ τέτοια ἔργα. — Γιὰ τὴν γλώσσα, ὁ κ. Ρουσσέλ πάλι πέφτει ἔξω. Ὑπάρχει ἡ ἀμιγής δημοτικὴ, ὑπάρχει καὶ ἡ μικτὴ. Μερικοὶ Ἕλληνες συγγραφεῖς γράφουν τὴν πρώτην, μερικοὶ (ἀπ' τοὺς ὁποίους ὁ κ. Βρισμιτζάκης) γράφουν τὴν δευτέραν. Δὲν τὰ ξέρει αὐτὰ ὁ κ. Ρουσσέλ; Ἄποροῦμε.

Σ ΕΝΑ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟ Τανταῖνὸ περιοδικὸν (27 Νοεμβρίου) ὁ κ. Λουκᾶς Χριστοφίδης ἔγραψε—μεταξὺ ἄλλων—μὴν ἀνακρίβεια.

Ἄπευθινόμενος πρὸς τὸν «Ταχυδρόμον» λέγει «Ἀγαπητὲ Ταχυδρόμε, γιατί νὰ μὴ θυμώσεις καὶ γιὰ τὸ νὰ μὴ λυπηθεῖς ὅταν περσοῦ... ἔβγαυε ὁ κ. Κ. Π. Καβάφης καὶ ἐδήλωνε στίς στήλες σου πῶς ὁ Παλαμᾶς εἶναι κατώτερος ποιητής!»

Ὁ Καβάφης οὔτε ἔγραψε, οὔτε ἔκαμε στὸν Ταχυδρόμον δήλωσιν ὅτι ὁ Παλαμᾶς εἶναι κατώτερος ποιητής.

Ὁ Καβάφης σὲ μιὰ κουβέντα φιλολογικὴ — ποῦ ἔγινε στὸ ἐντευκτήριον τῶν «Γραμμάτων» τὸν Φεβρουάριον 1926 — εἶπε μιὰ προσωπικὴ γνώμη, ὅτι θεωρεῖ πῶς ὁ Γρυπάρης καὶ ὁ Μαλακάσης εἶναι ποιητὰ καλλίτερον ἀπ' τὸν Παλαμᾶ.

Τὰ λόγια του ἐπανελήφθησαν καὶ τὰ διέστρεψαν. Καὶ τότε ὁ κ. Στέφανος Πάργας ἔγραψε (16 Φεβρουαρίου) πάνω στὸ ζήτημα ἕνα γράμμα στὸν «Ταχυδρόμον» ἀπ' τὸ ὁποῖον παραθέτουμε λίγες γραμμές:

«...Ὁ Καβάφης δὲν εἶπε ὅτι ὁ Παλαμᾶς δὲν ἔχει τίποτε. » Εἶπε ὅτι θεωρεῖ τὸν Γρυπάρη καὶ τὸν Μαλακάση ποιητὰς ἀνωτέρους ἀπ' τὸν Παλαμᾶ.»

Ὁ κ. Α. Γ. Σιμεωνίδης (τῆς «Ἀλεξανδρινῆς Τέχνης») ἔγραψε στὴν «Ἴσθια» (20 Φεβρουαρίου) ὅτι καὶ αὐτὸς ἄκουσε τὸν Καβάφην νὰ ἐκφράζει προτίμησιν γιὰ τὸν Γρυπάρη καὶ τὸν Μαλακάση.

Ἡ Ρίκα Ἀγαλλιανού (τώρα Σεγγοπούλου) ἐξέφρασε (στὴν «Ἴσθια» καὶ αὐτῇ) ἀπορίαν γιὰ τὸ «νὰ βρεθοῦνε μερικοὶ νὰ παραξενευτοῦν πῶς ὁ Καβάφης προτιμᾷ ἀπ' τὸν Παλαμᾶ, τὸν Γρυπάρη καὶ τὸν Μαλακάση».

Αὐτὸ εἶναι ὅλο.

Ο ΑΕΡΟΛΟΓΟΣ κ. Τ. Μαλάγος δημοσίεψε στο εβδομαδιαίο περιοδικό «Ίσις» τῆς 27 Νοεμβρίου, μιά ἐπιστολή ἀπ' τὴν ὁποία παίρνομε τὰ ἑξῆς:

...Ὁφείλω λοιπόν γιὰ μιὰν ἀκόμη φορά, νὰ δηλώσω ὅτι, μέχρι σήμερα ἐχθρικό ἄρθρο ἐναντίον τοῦ ἔργου τοῦ κ. Καβάφη δὲν ἔγραψα. Τὸ μόνο ποῦ ἔχω γράψει εἶνε μερικά ἄρθρα ἐναντίον τῆς πολιτικῆς του ὡς διδασκάλου.

...Βέβαια ἂν ὠφέλησα ἢ ὄχι τὴ νεότητα αὐτὸ δὲν τὸ ξέρω. Ἐκεῖνο ὅμως ποῦ μπορῶ μέ ἰκατοποίηση νὰ βεβαιώσω εἶνε ὅτι ἡ σειρά τῶν ἀρθρῶν μου ἐκείνων στάθηκε ἀφορμὴ νὰ ἐλευθερωθῆ ἓνας ἀπὸ τοὺς πῶ ἐυέλπιδες νέους λογοτέχνες μας : ὁ κ. Ἡλίας Γκανούλης."

Τώρα νὰ τὶ τοῦ λέγει ὁ κ. Ἡλ. Γκανούλης:

«Στὴν ἐπίθεσή σας, στὴν ἐκστρατεία σας κατὰ τοῦ ποιητῆ τῶν «κεριῶν», δὲ θέλομε νὰ ἀνακατωθοῦμε. Δὲ μᾶς ἐνδιαφέρει. Ποιὰ ὁμως εἶναι ἡ δικαιολογία τῶν ἀρθρῶν σας; Ἡ προστασία τῶν νέων ἀπ' τὸν κ α β α φ ι κ ὸ κ ἰ ν δ υ ν ο ; Ἄλλὰ ποιὸς σᾶς ἐζήτησε; Ποιὸς σᾶς ἐκάλεσε;

Πῶς ξεχνάτε ὅτι καβαφικός κίνδυνος ἂν ὑπάρχει, ὑπάρχει μόνο γιὰ τοὺς κουτούς, ὄχι γιὰ τοὺς νέους γιατί οἱ νέοι ξέρουν πῶς πρέπει νὰ φερθοῦν (...ὑπάρχουν ἐπισόδια) ξέρουν τὶ νὰ κάμουν γιὰ νὰ φτάσουν σὲ ὠρισμένο ἀποτέλεσμα. Οἱ νέοι ἔχουν τὴν αὐτοπάρεξιά τους.

Εἰς κ ὀ ρ α κ α ς... τὰ προσχήματά σας.

Μάταια, περιττὴ καὶ ἀνόφελη, ἢ ἀκάλεστη, ἢ ἀπρόσκλητη προστασία σας. Ἐκτὸς πιά... ἂν θέλετε σεῖς ὁ ἔγκριτος κριτικός νὰ γίνετε... "pater familias" τῶν κουτῶν! Σᾶς τοὺς χαρίζομε!!!»

ΣΤΟ ΠΡΩΤΟ ΜΑΣ τεῦχος ἀναφέραμε τὸν κ. Α.Ν. Φράγκο σχετικὰ μ' ἓνα φιλολογικὸ τοῦ ἄρθρο ποῦ φάνηκε στὴν "Ἐλευθερία" Λαρίσης καὶ ποῦ μᾶς ἄρεσε. Εὐχαρίστως μανθάνομε ὅτι προσεχῶς βγάζει ἓνα βιβλίον στὴν Ἀθήνα μὲ τὸν τίτλον "Κριτικά Σημειώματα" ("Ἐκδοσις «Νέας Τέχνης»).

"Στις σελίδες του" ὅπως μᾶς πληροφοροεῖ ἡ ἀγγελία τοῦ βιβλίου "περὶ ἢ ἀνάλυσις, ἢ κοινωνικὴ ἐξέτασις καὶ ἢ λογοτεχνικὴ ἐμβάθυνσις, στὰ ἔργα τῶν λογοτεχνικῶν κορυφῶν ποῦ παρουσιάσει σήμερα ἢ διανοοῦμενη Ἑλλάδα, τοῦ Καβάφη καὶ τοῦ Παλαμᾶ στὸ ποίημα, τοῦ Νικολαΐδη καὶ τοῦ Βουτυρά στὸ διήγημα". Τὸ βιβλίον αὐτὸ μᾶς δίνει τὴν ἀφορμὴ νὰ σημειώσωμε πῶς τὰ διηγήματα τοῦ Νικολαΐδη ὀλοένα περισσότερο ἐπισύρουν τὴν προσοχὴ τῶν λογίων. Στὴν Ἑλλάδα τὰ τελευταῖα χρόνια ὁ Νικολαΐδης

διαβίστηκε, μελετήθηκε, κ' εκτιμήθηκ' πολὺ — ὅπως τὸ ἀξιζει.

ΕΛΑΒΑΜΕ τὸ πρῶτο τεύχος τοῦ “Ερμῆ”, μηνιαίου περιοδικοῦ μελέτης καὶ ἔρευνας, πὺν βγάξει ὁ γνωστός λόγιος κ. Α. Μαρσέλος. Μᾶς ἔκαμε πολὺ καλὴν ἐντύπωση καὶ εὐχόμεθα στὸ περιοδικὸ ἐπιτυχὴ πραγματοποίηση τοῦ προγράμματος πὺν ἐκθέτεται στὸ ἄρθρο “Τοπικὸ καὶ χρονικὸ περιβάλλον” μετὸ ὁποῖο ἀρχίζει τὸ τεύχος.

Μᾶς ἄρεσαν ἡ σελίδες γιὰ τὴν ἀρχαία Ἀλεξανδρινὴ ποίηση βασισμένες κυρίως ἐπάνω στοῦ Legrand τὴν Poésie Alexandrine.

Σημειώνουμε τὴν εἰσαγωγὴ τῶν Παιδαγωγικῶν Ὁμιλιῶν τοῦ κ. Μ. Γ. Μιχαηλίδη-Νουάρου.

Ὁ κ. Μάγνης γράφει ἕνα ἐνδιαφέρον ἄρθρον γιὰ τὸν Δέλτα. Ἀναμιθρόλως ὁ Δέλτας εἶναι ἕνας καλὸς λογοτέχνης. Ἔχει λεπτὴ καλαισθησία. Ἐγραψε λίγα, ἀλλὰ τὰ λίγα ἐκεῖνα ἀξιζοῦν περισσότερο ἀπὸ πολλὰ ἄλλων. Ἔχει καὶ αὐτὸ τὸ ἀξιοσημείωτο, εἶναι ἀπὸ τοὺς πρῶτους στοὺς ὁποίους φαίνεται κάποια ἐπίδραση τοῦ ποιητικοῦ ὕφους τοῦ Κάβαφη.

ΑΝΑΓΚΑΣΤΗΚΑΜΕ νὰ παραλείψουμε τὸ ἄρθρο τοῦ κ. Κλέωνος Βερίου (σειρὰ ἄρθρων περὶ Ἀλεξανδρινῶν Λογοτεχνῶν) γιὰ τὸ λάβαμε πολὺ ἀργά — ὅταν ἦταν πιά συμπληρωμένη ἡ ὕλη τοῦ παρόντος τεύχους.

ΣΤΟ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟ γαλλικὸ περιοδικὸ τοῦ Καίρου Magazine Egyptien τῆς 11 Δεκεμβρίου, ἐφάνηκε ἕνα ὡραῖο ἄρθρο τοῦ κ. Jean Sebastien γιὰ τὸν ποιητὴ Κάβαφη.

Ὁ κ. Sebastien εἶναι ἕνας ἀπὸ τοὺς ἐπιφανέστερους γαλλόφωνους λόγιους τῆς Αἰγύπτου. Τὸ ἄρθρο του αὐτὸ ἔκαμε ἐντύπωση στὸ γαλλόφωνο κοινὸ καὶ ἀναδημοσιεύτηκε στὴ μεγάλη ἐφημερίδα “Bourse Egyptienne” τῆς 16 Δεκεμβρίου. Στὸ ἐρχόμενο τεύχος θὰ ἀσχοληθοῦμε εὐρύτερα μετὴν ἐργασία αὐτῆ τοῦ κ. Sebastien γιὰ τὸ ἔργο τοῦ ἑλληνα ποιητῆ.

ΕΛΑΒΑΜΕ ἀπ' τὴν Ἀθήνα τὰ ἔξῃς βιβλία γιὰ τὰ ὁποῖα θὰ γράψουμε στὸ ἐρχόμενο τεύχος: “Στὴ χώρα τῶν Σοφῶν καὶ τῶν Ἀγρίων”, Δ. Βουτυρά. “Ἐκεῖνη”, “Ἐρωτικά”, “Ὁ χωρισμός”, Γ. Τσουκαλά. “Τὸ Ταξίδι”, Α. Ν. Μαγγανάρη. “Λίγοι Στίχοι”, Κ. Κουκῆ.

Ἐλάβαμε ἐπίσης τὸ ἐκτενὲς διήγημα “Φάσμα” (Ἐκδοση Τυπογραφείου Ν. Μητσάνη Ἀλεξάνδρεια) τοῦ κ. Γιάννη Θεοδοφρίδη. Ὁ κ. Θεοδοφρίδης εἶναι καλλιτέχνης τῆς σκηνῆς πολὺ γνωστός καὶ συμπαιθὴς στὴν Ἀλεξάνδρεια.